

Tarım ve Hayvancılık Sektöründe Çalışan Afgan Göçmenlerde Ekonomik Konumlanma ve Entegrasyon: Trakya Bölgesi Örneği

Yılmaz KARA¹ ve Fethiye KAYA TİLBE²

Öz

Son yıllarda Afganistan'dan Türkiye'ye yönelik gerçekleşen göç hareketlerinde yaşanan hızlı artış ve medyanın gündeminde fazlaca yer alması, Afgan göçüne yönelik akademik ilgiyi de arttırmaya başlamıştır. Ancak halen Afgan göçünün arka planını ve göçmenlerin Türkiye'deki yaşam ve çalışma koşulları ile entegrasyon eğilimlerini anlamaya dönük derinlikli çalışmalara olan ihtiyaç sürmektedir. Bu çalışma, Trakya bölgesinde (Edirne, Tekirdağ, Kırklareli) tarım ve hayvancılık sektöründe görünürlük kazanan Afgan göçmenlerin çalışma dinamiklerini ve ekonomik entegrasyon eğilimlerini incelemeyi amaç edinmektedir. Bu amaçla gerçekleştirilen araştırmada, yöntembilimsel olarak nitel araştırma deseni kullanılmıştır. 18 Afgan göçmenle gerçekleştirilen derinlemesine görüşmelerden elde veriler, Trakya bölgesinin sektörel düzeyde geçmiş çalışma deneyimlerine benzer iş olanakları sağladığı için Afgan göçmenler tarafından öncelikli olarak tercih edildiğini, çalışma koşulları ve işverenlerce sunulan olanaklar açısından negatif beklenti boşluğunun oluşmadığını göstermektedir. Bu koşullar, entegrasyon eğilimlerinin olumlu seyretmesini sağlasa da düzensiz göçmenlik statüsünün yarattığı belirsizlik ve temel hizmetlere erişim kısıtı, uzun vadede entegrasyon süreci açısından risk oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Afgan Göçmenler, Ekonomik Konumlanma, Entegrasyon, Tarım ve Hayvancılık Sektörü, Trakya Bölgesi

Economic Positioning and Integration of Afghan Immigrants Working in Agriculture and Livestock Sector: The Case of Thrace Region

Abstract

In recent years, the rapid increase in migration movements from Afghanistan to Turkey and its high media coverage have increased academic interest in Afghan migration. However, there is still a need for in-depth studies to understand the background of Afghan migration and the living, working conditions and integration tendencies of migrants in Turkey. This study aims to examine the working conditions and economic integration tendencies of Afghan migrants who have gained visibility in the agriculture and livestock sector in the Thrace region (Edirne, Tekirdağ, Kırklareli). The authors used qualitative research design to conduct the research. The data obtained from 18 in-depth interviews with Afghan migrants show that the Thrace region is primarily preferred by Afghan migrants. As it provides job opportunities similar to their past work experiences at the sectoral level, and there is no negative expectation gap in terms of working conditions and opportunities offered by employers. Although these conditions ensure a positive trend in integration tendencies, the uncertainty created by the irregular migration status and the restriction of access to basic services pose a risk for the integration process in the long term.

Key Words: Afghan Migrants, Economic Positioning, Integration, Agriculture and Livestock Sector, Thrace Region

Atıf İçin / Please Cite As:

Kara, Y. ve Kaya Tilbe, F. (2023). Tarım ve Hayvancılık Sektöründe Çalışan Afgan göçmenlerde ekonomik konumlanma ve entegrasyon: Trakya bölgesi örneği. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(4), 1413-1424. doi:10.33206/mjss.1342523

Geliş Tarihi / Received Date: 13.08.2023

Kabul Tarihi / Accepted Date: 12.09.2023

¹ Yüksek Lisans Mezunu - İstanbul Topkapı Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, ylmaz.kara35.64@gmail.com,

 ORCID: 0009-0003-8953-6353

² Dr. Öğr. Üyesi - İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Sosyal Hizmet Bölümü, fethiye.tilbe@iuc.edu.tr,

 ORCID: 0000-0002-3188-9477

Giriş

Afganistan, uzun yıllardan bu yana savaşlar, iç çatışmalar, istikrarsızlıklar ve güvenlik sorunları nedeniyle dünyanın birçok ülkesine göç veren bir ülke haline gelmiştir. Birçok Afgan vatandaşı, mülteci, sığınmacı veya düzensiz göçmen olarak farklı ülkelerde yaşamlarını idame ettirmeye çalışmaktadır. Türkiye de Afgan göçmenlerin varış noktalarında öne çıkan başat ülkelerden biridir. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından yayınlanan ve Temmuz 2023 tarihi itibarıyla yılın ilk yedi ayında Türkiye’de yakalanan düzensiz göçmelerin uyruklara göre dağılımını gösteren verilere göre, Afgan göçmenler 101.847 kişi ile ilk sırada yer almaktadır. Benzer şekilde, 2022 yılında Türkiye’de en çok uluslararası koruma başvurusunda bulunan göçmen grubu 19.400 ile Afgan göçmenlerdir ve ilk sırada yer almaktadır. Türkiye’de Afganistan kökenli göçmenlerin varlığı uzun yıllara dayansa da son on yılda, pandemi döneminde düşüşler görülmeyle birlikte, artan biçimde düzensiz göç hareketleriyle öne çıkmaktadır. Bu değişim hem göçmen politikaları açısından hem de göçmenlerin çalışma ve yaşam koşullarının değişen dinamiklerini anlamaya yönelik çalışmalara olan ihtiyacı arttırmıştır.

Afgan göçüne ilişkin alanyazın incelendiğinde, farklı şehirler ya da ilçeler özelinde, Afganların çalışma ve yaşam koşulları ile sosyo-kültürel olarak toplumla kurdukları ilişkiler temelinde sınırlı sayıda çalışma yürütüldüğü görülmektedir. Uzun yıllardır İstanbul Zeytinburnu’nda yerleşik olan Afganistan Türklerinin sosyo-kültürel ve ekonomik ortama kurdukları ilişkiyi inceleyen Çakırcı Özservet (2013), ilçe nüfusunun çokça göçmen barındırmasından dolayı göç süreci sonunda göçmenlerin bu ilçeye kolaylıkla uyum sağladıklarını, Afganistan’ı ise kendi vatanları gibi benimsemediklerini bulgulamıştır. Denizli ilinde yaşayan Suriyeli, İranlı ve Afgan olmak üzere üç farklı mülteci grubunun yaşam memnuniyetini analiz etmek için derinlemesine görüşme ve anket yöntemini birlikte kullandıkları çalışmalarında Maqul, Güneş ve Akin (2021), Afgan ve Suriyeli mültecilerin, İranlı göçmenlere kıyasla Türkiye’deki yaşamlarından daha memnun olduklarını bulgulamışlardır. Çalışma aynı zamanda, köken ülkesi ile aynı dine mensup bir ülkede yaşayan eğitimsiz ve erkek mültecilerin diğer göçmenlere göre daha memnun olduğunu göstermektedir.

İstanbul Beykoz Karasu Mahallesi örnekleminde gerçekleştirdiği araştırmalarında Bozok ve Bozok (2018), Afganistan uyruklu göçmen çocukların yaşamlarını sürdürme deneyimlerine odaklanmıştır. Çalışma, sömürü koşullarında çalıştırılan Afgan çocukları, dahil oldukları işgücü piyasasında hayatta kalabilmek için stratejiler geliştiren özneler olarak tanımlanmaktadır. Benzer şekilde Alakuş ve Uzan da (2020), Türkiye’de düzensiz statüde bulunan Afgan göçmenlerin iş gücü istismarına dayalı insan ticareti mağduru olma potansiyellerinin yüksek olduğunu ifade etmektedir. Kars ilinde ikamet eden Afgan göçmenlerin yaşam şartları ile karşılaştıkları problemlere odaklandığı çalışmasında Geyik Yıldırım (2018), daha iyi koşullarda yaşamlarını idame ettirebilmek için çıktıkları göç yolculuğunda yine yoksulluğa maruz kaldıkları ifade etmiştir. Düzensiz Afgan göçmenleri, nöbetleşe dışlanma zincirinde son halka olarak tanımladığı çalışmasında Tümtaş (2022), Türkiye’deki etno-kültürel gruplarla birlikte Suriyelilerin de düzensiz Afgan göçmenleri dışladıklarını ortaya koymaktadır. Güler’in (2020) Uşak ilinde yerleşik Afgan göçmenlerin ekonomik yaşamdaki aktiflik düzeylerini incelediği çalışmasının bulguların ise göçmenlerin Afganistan’daki savaştan ziyade ekonomik nedenlerle göç ettiğini, Türkiye’deki temel sorunlarının başında zorlu hayat şartları ve işgücü piyasasında sunulan düşük ücretlerin geldiğini ortaya koymaktadır.

Ancak alanyazında tarım ve hayvancılık alanında çalışan Afgan göçmenlere odaklanan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Afgan göçmenlerin, köken ülkelerindeki ağırlıklı faaliyet alanının tarım ve hayvancılık olması, Türkiye’deki ekonomik faaliyetlerinde de o alana yönelmelerini beraberinde getirmektedir. Yakın zamana kadar Türkiye’de tarımsal işgücü açığı, yurtiçindeki mevsimlik tarım işçileri ve söz konusu alanda bilgi birikimi ve deneyimi olmayan farklı göçmen grupları tarafından kapatılmaya çalışılmaktaydı. Akademik yazındaki boşluğa karşın gündelik yaşam içinde, Türkiye’nin farklı kırsal alanlarının yanı sıra Trakya bölgesinde de tarım ve hayvancılık alanında belirgin biçimde Afgan göçmenlerin ağırlıklı olarak görünürlük kazandığı gözlemlenmektedir. Dolayısıyla çalışma, söz konusu olgusal gerçekliği akademik alana taşıma ve alanyazındaki boşluğu doldurma gayesiyle yola çıkarak Türkiye’deki Afgan göçmenlerin ekonomik entegrasyonunu geniş bir yelpazede ele almaktadır. Kavramsal olarak “istekler-yetkinlikler” yaklaşımını benimseyen çalışma, göçmenlerin ekonomik entegrasyonunu ve göç başarısını göç öncesi süreçteki arzuları, beklentileri ve kapasitelerini de dahil edilerek analiz etmektedir. Kuşkusuz uyum sürecini belirleyen etmenler, göçmenlerin beklentileri ve kapasitelerinden bağımsız değildir.

Kavramsal Çerçeve: “İstekler-Yetkinlikler” Yaklaşımı ve Ekonomik Entegrasyon

Alanyazın gittikçe artan biçimde farklı göçmen kategorilerinin iç içe geçerek karma göç akışı oluşturabileceğinin altını çizmektedir (Castles, Cubas, Kim ve Ozkul, 2012). Örneğın ekonomik güdülerle göç serüvenine katılan bazı göçmen kadınlar, insan ticareti mağduru olabilmektedir. Bazıları ise, göç güdüsü ekonomik nedenlere dayansa da genellikle mülteci statüsünü üstlenmeye çalışarak oturma ve çalışma izni gibi yasal statü sorununu aşmaya çalışabilirler. Mayblin (2019) bu grubu, ekonomik fırsatlar tarafından belirli bir ülkeye çekildikleri için, samimiyetsiz sığınmacılar ve kılık değiştirmiş ekonomik göçmenler olarak tanımlamaktadır. Ancak bu iki güdü bazen daha masum biçimde belirebilir. Savaş ve çatışma bölgelerinden, görece daha güvenli alanlara doğru hareket eden göçmenler güvenlik güdüsünü öncelemekle birlikte ekonomik güdünün de eşlik ettiği bir arkaplana sahip olabilir. Bu sınıflandırma, göçmenlerin göç sonrası süreçteki entegrasyon deneyimlerini, göç alanyazınında son yıllarda ortaya atılan “istekler-yetkinlikler” yaklaşımı çerçevesinde incelerken kritik önem kazanabilir. Çünkü Cortes’e (2004) göre bu gruplar arasındaki heterojenlik, ev sahibi ülkelerde algılanan refah ve iyi oluş haline ilişkin başarı düzeylerini etkileyebilecek farklı güdülerin onları yönlendirdiği anlamına gelir. Ancak göçmenlerin entegrasyonuna odaklanan çoğu çalışma analizini, yerli halk ve göçmenler arasındaki fark ve benzerlikler temelinde yürütür (Chen, Kosec ve Mueller, 2019). Oysa göçmenlerin mevcut entegrasyon ve refah düzeyi ile göç öncesi beklentileri veya arzuları arasındaki boşlukları gösteren farklı bir çerçeve, benzer koşullardaki göçmenlerin neden farklı entegrasyon deneyimlerine sahip olduğunu daha iyi açıklayabilir (Boccagni, 2017). Entegrasyon kuramlarından farklı olarak “istekler-yetkinlikler” yaklaşımı, göçmenler ve yerli halk ikilemindeki karşılaştırmaları devre dışı bırakarak göçmenlerin isteklerini merkeze alır ve onları yaşamları üzerinde etkin özneler olarak kabul eder (Carling 2002; 2014)

Carling (2002) tarafından, göç edenlere karşı istemsiz hareketsizleri (göç etmeyenler) açıklamak için kullanılan istek-yetkinlik modeli daha sonra Carling ve Schewel (2018) ile De Haas (2014) tarafından Sen’in ‘yetkinlik yaklaşımı’na bağlanarak geliştirilmiştir. Esasen göçün belirleyicileri ve göç kararını incelemek için kullanılmakla birlikte bazı araştırmacılar göçmenlerin entegrasyon deneyimleri ve refah düzeylerini incelerken de kullanmışlardır (Boccagni, 2017; van Heelsum, 2017; Gosselin ve diğerleri, 2018; Borselli ve van Meiji, 2020). Entegrasyon deneyimlerini istekler-yetkinlikler yaklaşımıyla ilişkilendiren literatür, göçmenlerin ev sahibi ülkelerdeki refahının ve iyi oluş halinin, onların göç öncesi beklentilerinin ve entegrasyon engellerini aşma kapasitelerinin bir fonksiyonu olduğunu kavramsallaştırırlar. Daha açık bir ifadeyle, göç sonrası süreçte göçmenlerin beklentilerinin karşılanma düzeyi ile onların ev sahibi ülkedeki entegrasyon düzeyi ve iyi oluş halleri arasında pozitif bir ilişki vardır. Copestake ve Camfield’a (2010) göre, beklentilere kıyasla ulaşılan esenlik/refah farkı beklenti boşluğu oluşturur. Negatif bir beklenti boşluğu, algılanan iyi oluş halinin ve entegrasyon eğiliminin düşük düzeylerde seyrettiğine işaret edebilir (Obi, Slosse, Bartolini, Desein and D’Haese, 2023). Konut, istihdam, eğitim ve sağlık hizmetlerinin sağlanması entegrasyonun farklı boyutlarından sadece biri olan yapısal boyuta işaret etmesine karşın Wang ve Ning (2016) bu boyutu entegrasyonun ilk adımı olarak tanımlar. Schunk (2014) ise bu boyutun sürecini “konumlanma” olarak adlandırır.

Bu çalışma, konumlanma kavramı çerçevesinde daha spesifik bir odak belirleyerek, düzensiz Afgan göçmenlerin ekonomik konumlanmaları üzerinden olguyu incelemektedir. Buradaki ekonomik konumlanma kavramını hem işgücü piyasasındaki çalışma koşulları hem de refah düzeylerine atıfla kullanıyoruz. Daha açık ve kapsayıcı olarak ifade etmek gerekirse kavramsal ve kuramsal yönüyle bu araştırma, göçmenlerin göç öncesi süreçteki beklentilerini de göz önünde bulunduran istekler-yetkinlikler yaklaşımını temel alarak göçmenlerin ekonomik konumlanmalarının entegrasyon sürecini ve algılanan göç başarısını nasıl biçimlendirdiğini analiz etmektedir.

Yöntem

Bu çalışmada, tarım ve hayvancılık sektöründe çalışan düzensiz Afgan göçmenlerin ekonomik konumlanmalarının entegrasyon sürecini ve algılanan göç başarısını nasıl biçimlendirdiğini incelemek ve anlamak için nitel araştırma deseni kapsamında derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini Trakya bölgesinde (Edirne, Kırklareli, Tekirdağ) tarım ve hayvancılık işlerinde istihdam edilen düzensiz Afgan göçmenler oluşturmuştur. Çalışmamızda amaca dönük örneklem kullanılmış olup düzensiz statüde yer alan göçmenlere ulaşmada sıkıntı yaşandığında, görüşme yapılan katılımcıların yardımıyla aynı statüde olan göçmenlere ulaşılmıştır. Böylece bir bilgi sağlayıcının önerisi ve yönlendirmesiyle katılımcı grubunun kartopu şeklinde büyümesi sağlanmış ve görüşmeler sonlandırılmıştır. Görüşme yerinin seçimi,

göçmenin kendi isteği doğrultusunda belirlenmiş olup büyük çoğunluğu göçmenlerin çalışma ortamında gerçekleştirilmiştir. Kalan kısmı ise kahvehanelerde, şehir çöplüğünün yakınlarında ve göçmenlerin barındıkları alanlarda gerçekleşmiştir.

Mart-Haziran 2022 tarihleri arasında, 4 aylık zaman diliminde 18 Afgan göçmen ile derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. 30 ila 45 dakika arasında süren görüşmeler, katılımcıların rızasıyla kayıt altına alınmış ve yazıya dökülmüştür. Tüm görüşmeler Türkçe gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların tümü erkek olup, 18 ile 35 yaşları arasındadır. Görüşmeler tematik olarak analiz edilmiştir. Bulguların sunumu boyunca alıntılarda ve katılımcıların söylemlerine göndermelerde görüşmeci sırasına göre verdiğimiz kodlar (G1-G18) kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış soru formunda ve bulguların analizinde şu üç ana tema ve süreç üzerinde durulmuştur: i) göçmenlerin göç öncesi süreçteki beklentileri, beceri ve kapasiteleri ii) göç sonrası süreçteki çalışma deneyimleri, refah algıları iii) gelecek öngörülerini ve planları. Bu üç ana tema, göçmenlerin entegrasyon deneyimlerinin kuramsal ve kavramsal arkaplana uygun biçimde yorumlanmasında geniş bir çerçeve sunacaktır.

Bulgular

Sosyo-Demografik Bulgular

Araştırma kapsamında tamamı erkek olan toplam 18 katılımcı ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların yaş aralığı 18 ile 35 yaş arasındadır. Ayrıca katılımcıların her birine görüşmeye katılım sırasına göre G1, G2, G3, ..., G18 şeklinde kodlar verilmiştir. Ayrıca görüşme için seçilen Afgan göçmenlerin yaşları ve Türkiye’de bulunma süreleri göz önünde bulundurularak azami çeşitlilik sağlanmaya çalışılmıştır. Görüşmeye katılan Afgan göçmenlere ait sosyo-demografik özellikler Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. *Afgan Göçmenlerin Sosyo-demografik Özellikleri*

Görüşmeci	Yaş	Medeni	Eğitim Durumu	Anadil	Etnik	Türkiye’ye Gelis
G1	23	Bekar	-----	Farsca	Tacik	2018
G2	25	Nisanlı	Lise	Pestuca	Afgan	2019
G3	21	Nisanlı	Okur vazarlığı yok	Pestuca	Afgan	2020
G4	18	Nisanlı	Lise	Pestuca	Afgan	2021
G5	19	Nisanlı	Okur vazarlığı yok	Pestuca	Afgan	2020
G6	35	Evli	İlkokul	Pestuca	Afgan	2019
G7	18	Nisanlı	Ortaokul	Pestuca	Afgan	2022
G8	18	Bekar	Ortaokul	Pestuca	Afgan	2021
G9	23	Nisanlı	İlkokul terk	Pestuca	Afgan	2017
G10	22	Evli	Üniversite	Pestuca	Pestun	2022
G11	18	Bekar	İlkokul	Pestuca	Pestun	2021
G12	27	Nisanlı	Ortaokul	Pestuca	Pestun	2016
G13	22	Evli	Dini okul 6 yıl	Pestuca	Pestun	2017
G14	20	Bekar	İlkokul	Pestuca	Pestun	2016
G15	23	Nisanlı	Dini okul 5 yıl	Pestuca	Pestun	2017
G16	21	Bekar	İlkokul	Pestuca	Pestun	2017
G17	26	Evli	İlkokul	Pestuca	Pestun	2017
G18	24	Bekar	İlkokul	Pestuca	Pestun	2016

Katılımcıların 1’i kendisini Tacik, 8’i Afgan ve 9’u da Pestun olarak tanımlamıştır. Dini inançlarına ilişkin soruyu katılımcıların tamamı İslam olarak yanıtlamıştır. Yarı-yapılandırılmış görüşme formunda katılımcılara etnik kimlik ve dinsel inançlarına dair sorular sorulmasındaki amaç, Afganistan kökenli katılımcıların göç etmek için Türkiye’yi özel olarak tercih etme sebeplerinden birinin dini inanç çerçevesinde şekillenebileceği argümanından kaynaklanmıştır. Katılımcıların Türkiye’yi tercih etme nedenlerine ilişkin soruya verdikleri yanıtlar, bu argümanı doğrular niteliktedir.

Yaş dağılımları analiz edildiğinde; görüşmecilerin 15’inin 18-25, 3’ünün de 26-35 yaş aralığında olduğu saptanmıştır. Eğitim durumları incelendiğinde; görüşmecilerin 2’sinin okuryazarlığının olmadığı, 1’inin ilköğretim terk olduğu, 6’sının ilköğretim mezunu, 3’ünün ortaokul mezunu, 2’sinin lise mezunu, 2’sinin dini okul çıkışlı ve 1’inin de üniversite mezunu olduğu görülmektedir.

Göç Öncesi ve Göç Sürecine İlişkin Bulgular: İstekler-Yetkinlikler

Türkiye her ne kadar 1951 tarihli Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Sözleşme’ni (Cenevre Sözleşmesi) coğrafi kısıtla kabul ederek Avrupa dışından gelenlere mülteci statüsü vermese de, Afgan göçmenler, şartları taşıması halinde Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK) kapsamında tanımlanan şartlı mülteci ya da ikincil koruma statülerinden yararlanabilmektedir. Ancak bu kapsamdaki Afganların şartlı mülteci statüsünden yararlanabilmesi için zulüm korkusunun ve tehdit riskinin haklı sebebe dayanıp dayanmadığını ispatlayabilmesi gerekmektedir. İkincil Koruma statüsünde ise kriter zulüm

korukusu değil, yaşam hakkı ve işkence yasağıdır. Dolayısıyla bu “koruma talebiyle ırkı, dini, tabiiyeti, belirli bir sosyal gruba mensubiyeti veya siyasi dūřuncesi arasında bir bağlantı gerekli değildir” (Çörtöęlü Koca, 2022). Afgan göçmenlerin ölkemize İran ve Pakistan üzerinden giriş yapması, uluslararası koruma başvurularının kabul edilemez başvuru olarak değerlendirilmesine neden olabilmektedir (A.g.e, 2022).

Araştırma kapsamında katılımcılardan aldığımız cevaplar, yasadışı yollarla Türkiye’ye ulaşan 18 Afgan göçmenin, Türkiye’ye ulaşmak için kullandıkları aracı ölkelerin aynı olduğunu göstermektedir. Türkiye’ye gelebilmek için katılımcılar bazen yürüyerek ve bazen de otobüsle Pakistan, İran ve Van güzergâhını takip ettiklerini belirtmişlerdir. Van’dan ise otobüsle, çoğunlukla doğrudan İstanbul’a gittiklerini dile getirmişlerdir. Katılımcılardan yalnızca G10 Erzurum’dan otobüse bindiğini ve Bulgaristan sınırında bırakıldığını belirtmiştir. “3 ay oluyor geledi. Yürüyerek Pakistan, İran, Van’a geldim. Otobüs Türkiye’de 2 ay kapalıydı, Erzurum’dan bindim, Bulgaristan sınırına bıraktular.” (G10)

Göç yolculuğuna kimlerle çıktıkları sorulduğunda katılımcıların neredeyse tamamı ya yalnız ya da bir arkadaş grubuyla Türkiye’ye geldiklerini ifade etmişlerdir. Afgan göçünü konu alan alanyazın da bu bilgiyi doğrular niteliktedir. Afgan erkeklerin çoğunlukla bu süreci aile üyeleri olmaksızın yalnız deneyimlemesinin temelde üç nedeni olduğu tartışılmaktadır (Çörtöğlü Koca, 2022; Karadağ, 2021). Birincisi, uzun ve tehlikelerle dolu zorlu bir göç süreci olması, bunun temel nedeni olarak görölmektedir. Meşakkatli göç yolculuğu ve beraberinde getirdiği tehlikeler ancak erkek göçmenlerin dayanma kabiliyeti (kısmen) gösterebileceği bir duruma işaret etmektedir. Bu olgu ise göç arzusunun göçün gerçekleşmesi için tek kriter olmadığını, bunun yanı sıra bazı yetenek ve kabiliyetler barındırdığını açıkça göstermektedir. İkincisi, Afgan göçmenlerin hem Taliban hem de rejim tarafından savaşmaya zorlanmalarıdır. Üçüncüsü, Afganistan’daki ekonomik sorunlar, erkek göçmenlerin öncelikli göçüne neden olmaktadır. Ev sahibi ölkede bir süre çalışıp aşari refah düzeyine erişen göçmenler, ancak bu durumda aile üyelerini yanına getirebilmektedir.

Nitekim saha araştırması verileri, iç savaşın yanı sıra ekonomik nedenlerin, göç etme kararında oldukça belirleyici olduğunu göstermektedir. Araştırmaya katılan 18 Afgan göçmenin göç sebepleri Tablo 2’de verilmiştir. Tabloda, her iki grupta da yer alan katılımcılar için iki neden de göç kararında belirleyici olmuştur.

Tablo 2. Katılımcıların Afganistan’dan Göç Etme Sebepleri

<i>Göç Sebebi</i>	<i>Katılımcılar</i>
İç savaş	G3, G4, G8, G9, G10, G11, G12, G13, G15, G16, G18
Ekonomik Nedenler	G1, G2, G3, G4, G5, G6, G7, G8, G9, G11, G13, G14, G15, G16, G17, G18

Tabloya göre katılımcıların 2’si salt iç savaş nedeniyle, 8’i ekonomik nedenlerle, 9’u ise hem iç savaş hem de ekonomik sebeplerden dolayı ölkelerinden ayrılma kararı aldıklarını ifade etmişlerdir. İç savaşın göç motivasyonunda belirleyici olduğunu ifade eden göçmenler, ailelerini yanlarında getirememeleri gerekçelerini zorlu göç yolculuğuna dayandırmışlardır. Türkiye’yi hedef ölkeler olarak seçmelerinin nedeni sorulduğunda, katılımcıların çoğu gerekçe olarak Türkiye’nin maddi olanakların iyi olmasını göstermiştir (Bkz. Tablo 3).

Tablo 3. Katılımcıların Türkiye’yi Tercih Etme Nedenleri

<i>Türkiye’yi tercih etme sebebi</i>	<i>Katılımcılar</i>
Para kazanmak/Türkiye’nin maddi olanaklarının iyi olması	G1, G2, G4, G5, G6, G7, G8, G11, G12, G13, G14, G15, G18
Müslöman bir ölkeler olması	G9, G11, G12, G18
Arkadaş tavsiyesi/Türkiye hakkındaki iyi duyular	G7, G10, G13, G14, G16

Katılımcıların tamamına yakını daha önce Türkiye’den başka bir ölkeler göç etmediklerini belirtmişlerdir. Yalnızca G6 kodlu görüşmeci Türkiye’den evvel İran’a göç etmiş ve bir süre orada çalışmıştır. Türkiye hakkındaki duyularının genelde arkadaş tavsiyesine dayandırdığını ya da okul çağında ders kitaplarında yer verilen haliyle şekillendiğini söyleyen katılımcılar, temelde olumlu algılarının yine Müslöman bir ölkeler olmasına ve iyi maddi olanaklar sunmasına dayandırdığını ifade etmişlerdir. Türkiye’yi tercih etme gerekçelerine ilişkin katılımcılardan bazıları ifadeleri şöyledir:

“Çalışmak için geldim para kazanmak için. Ev yapmak için kazanacaktım. Evi yapacam, gidince de diğünöü yapacam. Kurbandan sonra kesin döneceğim.” (G2)

“Daha önce İran’da çalıştım. Türkiye iyi, para veriyorlar, her şey veriyorlar. Millet dedi Türkiye’de iyi para var. Sizin Almanya gibi.” (G6)

“Türkiye hakkında kötü bir şey duymadım, iyi dediler hep.” (G7)

“Türkiye mesela Müslümanız onun için geldim. Başka yere biz gidemeyiz, onun için geldik.” (G9)

“Bizim eski devlet gitti, ondan sonra boş kaldık. Arkadaşlar vardı öğrendik burayı.” (G10)

“Türkiye Müslüman ülke çalışmaya para kazanmaya geldim.” (G11)

“Çalışmak için geldik, Müslüman bir ülke diye geldik.” (G12)

“Türkiye iyidir, çalışma vardır orda onu konuşuyorlardı. Bu da evet etkiledi beni.” (G13)

“Türkiye hakkında bilgim vardı, arkadaşlarla konuştuk, etkilendim. Çalışmaya geldik, para kazanmaya.” (G14)

“Müslüman bir ülke dedim, çalışma için, bize iyi geliyor dedim, onun için geldim, duymuştum ufakken böyle bir Müslüman ülke var, yardım ediyor.” (G18)

Göçmenlerin, göç öncesi işgücü piyasasındaki konumları ve geçim koşulları, göç edilen yerdeki ekonomik konumlanmaları ve işgücü piyasasına adapte olmaları açısından büyük öneme sahiptir. İstihdam biçimi göçmenlerin gelir düzeyinde belirleyici bir unsurdur. Göçmenlerin göç öncesi süreçteki beklentileri, uyum sürecinin anlaşılması bakımından vazgeçilmez bir koşuldur (Heckmann, 2015). Benzer biçimde, istekler-yetkinlikler yaklaşımının çerçevesini biçimlendirdiği kuramsal arkaplana göre de, göç öncesi edinilen beceri ve yetenekler, göç sonrası sürecin biçimlenmesinde ve dolayısıyla entegrasyon deneyimlerinde belirleyici olmaktadır. Bu kapsamda, katılımcıların köken ülkelerindeki çalışma deneyimlerine baktığımızda büyük çoğunluğunun tarım ve hayvancılık sektöründe yer aldıkları görülmektedir (Bkz. Tablo 4).

Tablo 4. Katılımcıların Afganistan’daki Geçim Kaynakları

<i>Afganistan’da Geçim Kaynağı</i>	<i>Görüşmeciler</i>
Çiftçilik	G1 G2 G4 G6 G12 G15 G16 G18
Hayvancılık	G3 G6 G8 G9 G13 G14 G17
Askerlik	G7
Doktor	G10
Öğrenci (Çalışma deneyimi yok)	G11

Elde edilen veriler Afgan göçmenlerin Trakya bölgesinde neden tarım ve hayvancılık işlerinde görünür olduğunu kanıtlar niteliktedir. Tablo 4, araştırmaya katılan 18 Afgan göçmenden 8’inin Afganistan’da çiftçilik, 7’sinin hayvancılık ve ikisinin de askerlik ve doktorluk yaptığını göstermektedir. Buna göre, katılımcıların göç öncesi geçim kaynakları ve yaşam tarzları ile göç sonrası işgücü piyasasındaki konumlarının örtüştüğü söylenebilir. Bu durum, iş gücü piyasasına katılım açısından göçmenlerin entegrasyon sürecinin olumlu seyretmesinde önemli bir etkidir (Sonraki bölümde ayrıntılı tartışılmaktadır).

Ancak ifade etmek gerekir ki, geçmiş çalışma deneyimleri tarım ve hayvancılığa dayanan Afgan göçmenler, yalnızca Trakya bölgesinde ikamet edenlerden ibaret değildir. İstanbul gibi metropollerde çalışan göçmenler için de benzer geçmiş çalışma deneyimine sahip olma durumu oldukça olasıdır. Ancak metropollerin geniş istihdam olanakları sunması, göçmenleri iş ayrımı yapmaksızın o bölgelere çekmektedir. Nitekim Afganistan Ankara Büyükelçisi Ramin, 23 Haziran 2023 Tarihli röportajında şu ifadelerle yer vermektedir:

“Afganistan coğrafyası itibarıyla Afganlar, Türkiye’de hayvancılık ve tarım sektöründe yararlı oluyor. Genellikle Türklerce iş olarak pek tercih edilmediği için çoban olarak çalışıyorlar. Çünkü kendi ülkelerinden bu tecrübeye sahipler. Türkiye’nin hayvancılıkla uğraşan bölgelerinde Afganistan kökenli çobanlar görebilirsiniz. Afganistan ile Türkiye arasında bu konuda kalıcı mekanizma kurulması önerimiz var. Türk hükümeti seçim öncesinde mesela Afgan çobanlara çalışma izni verilmesi çalışması yapmak istemedi çünkü suçlama olacağı görüşüyle. Belki artık bu yönde yasal düzenleme yapılabilirse ‘kaçak işçi’ statüsü yerine resmi çalışma olanağı verilmesi düşünülecektir. Böylece denetim altında, kayıtlı işçi olarak çoban Afganlar olduğunda yasa dışı hareketlilik azabilecektir”

Ekonomik Konumlanma, Refah ve Algılanan Göç Başarısı

Katılımcıların 4’ü dışında geri kalan tamamının bekar erkeklerden oluştuğu Tablo 1’de görülmektedir. Evli olan Afgan göçmenler de aile üyelerini geride bırakarak göç ettiği için Türkiye’de yalnız yaşamakta ve çalışmaktadır. Dolayısıyla Trakya bölgesindeki tarım ve hayvancılık sektörüne odaklanan çalışmanın

örnekleme yalnızca erkeklerden olmaktadır. Ancak ifade etmek gerekir ki, 18 katılımcıdan 12'si, erkek kardeşinin, eniştesinin ya da amca çocuklarının da Türkiye'de olduğunu söylemiştir. Benzer şekilde onlar da göç yolculuğuna eş ve çocukları olmadan çıkmışlar ve yine büyük ölçüde Kırklareli, Edirne ve Tekirdağ'ın farklı ilçelerinde ya da köylerinde çalışmaktadırlar. Bölgeye yayılan akrabalık ve arkadaşlık ilişkileri, iş bulma sürecinin en önemli unsurudur. Katılımcıların tamamı iş arama süreçlerinde tanıdıkları, arkadaşları ve sosyal medya vasıtasıyla iş bulduklarını, iş bulma sürecinde bir sorun yaşamadıklarını ve işsiz kaldıkları dönemlerin olmadığını ifade etmişlerdir. İş bulma süreci ve çalışma lokasyonunun belirlenmesinde, akrabalık ve arkadaşlık ilişkileri ile mevcut mesleğin devam ettirilmesi önemli rol oynamaktadır. Hedeflediğimiz araştırma kapsamında tarımsal faaliyetlerde görünürlük kazanan Afgan göçmenlerin Trakya bölgesini tercih etmesindeki en önemli sebeplerden biri tarımsal faaliyetler konusunda, bu bölgede aktif olarak iş imkânlarının yaygın ve çalışma koşullarının kendileri açısından uygun olmasıdır. Katılımcılar, çalışma koşullarından memnun oldukları için Türkiye'deki çalışma yaşamlarını genel olarak Trakya bölgesinde sürdürdüklerini ifade etmişlerdir. Katılımcılardan yalnızca G4, G13 ve G16 Trakya bölgesine gelmeden Ankara ve İstanbul ve Gebze'de çalıştıklarını belirtmişlerdir. G4 Ankara'da yıkama işi yaptığını, G13 Ankara'da büyükbaş hayvan işinde çalıştığını, G16 ise İstanbul ve Gebze'de depoda görevli olduğunu ancak zor olduğu için işi bırakarak Afganistan'da yaptığı çiftçilik işini sürdürmek üzere Tekirdağ'a geldiğini söylemiştir. Geri kalan görüşmecilerin tamamı doğrudan Trakya bölgesine gelerek, bir kısmı yer değiştirmeden, bir kısmı ise Edirne, Kırklareli ve Tekirdağ'ın farklı ilçe ve köylerinde tarım ve hayvancılık (koyun ve hindi gütmeye işi) işleri yapmışlardır. Bölgenin seçilme gerekçesi sorulduğunda katılımcılar, arkadaşlarının bölgede rahat iş bulunabildiğini ve işverenlerin iyi koşullarda çalıştırdıklarını söylediğini ifade etmişlerdir. Bölgede istihdam olanaklarının iyi olması, görece iyi ücret ödenmesi ve köken ülkelerinde deneyimledikleri tarım ve çobanlık işini yapmaya uygun bir alan sunması Afgan göçmenlerin bölgeye yerleşmesinde belirleyici olmuştur. Bu nedenlerin yanı sıra, bölge halkının Afgan göçmenlere karşı olumlu tutumu da pek çok göçmen tarafından vurgulanmıştır.

"İşimi yapıyorum, kimse karışmıyor, burda rahatım yani çok." (G3)

"Trakya iyi para veriyor. İstanbul'da Ankara'da bir sürü bozuk işler var. Bu taraflar iyi." (G5)

"Mecburiyet. Para güzel veriyorlar" (G8)

"Çobanlık işi olduğu için geldim. Ben hep çobanlık yaptım (...) Patronun Allah razı olsun. Aynı kendi annem babam gibi, paramızı veriyö." (G9)

"Bizim bi arkadaş burda çalışıyordu, dedi burda iş var gel." (G12)

"Adamları hoştur yani, para veriyor. Ondan sonra çobanlık yapıyorum, hakkını veriyor yani." (G13)

"Hayvancılık yapıyorlardı, biz de hayvancılık yapmak için geldik." (G14)

"Çobanlık ve hayvancılık işleri olduğu için geldik." (G15)

"Milleti iyi ve karlıdır." (G16)

"Bu bölgeye geldik çünkü insanlar iyi davranıyor bize. Çobanlık var, orda (Afganistan) çobanlık yaptığım için." (G17)

Katılımcıların geneli yaptıkları işle ilgili bir rahatsızlık duymadığını, aksine bildikleri işi yaptıkları için işlerinden memnun olduklarını ifade etmişlerdir. Ancak Afganistan'da tıp eğitimi alan ve doktor olan G10, mevcut işyerinde bir sorun yaşamamasına karşın yaptığı işin geçmiş eğitimiyle uyumlu olmamasından duyduğu rahatsızlığı şöyle ifade etmektedir:

"Arkadaşım bulunduğu için bu işi yapıyorum, ordaki (Afganistan) eğitimimle uyumlu değil. Memnun değilim ama mecburum" (G10)

Çalışma koşulları ve ücret düzeyleri açısından beklentilerinin ne derece karşılandığını anlamaya dönük yöneltilen sorulara verdikleri cevaplar ile katılımcılar, işverenlerce sunulan barınma, yemek ve kıyafet gibi ücret dışı ek imkanlara sıklıkla vurgu yapmışlardır. Bu yolla para biriktirip memleketlerine gönderme imkanlarının olduğunu ifade etmişlerdir. Araştırmanın gerçekleştirildiği Mart-Haziran 2022 döneminde aldıkları ücretleri gösteren tablo aşağıda sunulmuştur (Tablo 5).

Tablo 5. Katılımcıların Aylık Ücret Düzeyleri

Katılımcı	Aylık Ücret (TL)
G9	3000 altı
G5, G10, G15, G16, G17	3000
G3, G4, G6, G7, G11	3500
G1, G2, G8, G12, G13, G14, G18	4000

Türkiye’de ilgili dönemde (Ocak 2022) asgari ücret aylık brüt 5.004 TL, net 4.253,4 TL iken göçmenlerin net asgari ücretin altında bir ücret aldığı tablodan açıkça görülmektedir. İşverenlerce sağlanan barınma imkânı ve yemek yardımı göçmenler açısından telafi edici bir unsur olarak algılanmaktadır. Bazı katılımcılar, barınma ve yemeğin yanı sıra kıyafet gibi diğer ihtiyaçlarının da işverenlerce ayrıca sağlandığını ifade etmiştir.

“Her şeyimi işveren karşılıyor. Para biriktiriyorum, aileme gönderiyorum.” (G7)

“2800 kazanıyorum aylık. Başka gelirim yok. Para biriktiriyorum, babama gönderiyorum. Göndermezsem konuşmuyor, kızıyor bana.” (G9)

“3000 TL kazanıyorum. Başka gelirim yok, birazını kendime alıp diğerini gönderiyorum.” (G10)

“3000 TL alıyorum ama tüm ihtiyaçlarım patrondan.” (G17)

“4000 TL kazanıyorum, çoğunu babaya gönderiyorum.” (G13)

Katılımcıların tamamı, kazançlarının büyük bölümünü Afganistan’daki ailelerine gönderdiklerini ve geride kalan aile üyeleriyle kurdukları iletişimde temel konunun para olduğunu belirtmiştir. Gönderilen paraların temel gerekçesini ise ya geride kalan aile üyelerinin temel ihtiyaçlarının giderilmesi ya da başlık parasının ödenmesi için yapılan birikim oluşturmaktadır. 18 katılımcıdan 10’u, sevdiği kişiyle evlenebilmesi için istenen başlık parasını ödeyebilmek için çalıştığını belirtmiştir. Katılımcıların ifadesine göre ödedikleri başlık parası tutarı 300.000 ila 600.000 Afgan Afganisi arasında değişmektedir ve bu tutarları ödeme güdüsü Türkiye’de çalışmalarının temel gerekçesidir. Bir kısmı bu ödemeyi yapabildiğini, bir kısmı ise yapmak üzere büyük ölçüde birikim yapabildiklerini ifade etmişlerdir. Görüşmecilerden bazılarının ifadesi aşağıdaki gibidir:

“Başlık parasını burda kazandım, gönderdim. Şimdi nişanlıyım. Nişan parası gönderdim. Başlık parası 600 bin ödedim. Sizin paramızla en azından 100—125 bin, o kadar. Sadece başlık parası. Buraya izin filan verirlerse kimlik filan, onu buraya getirecem” (G9)

“Nişanlımı parayla aldım. 300 bin Afgan parası verdim. / İstanbul’da Afganlı bi adam var. Bizim paramızdan alıyor biraz, 1000 TL’den 15 TL kesiyor, ordaki postaneye gönderiyor.” (G12)

“400 milyar (400 bin Afgan parası) eşimi alırken verdim. Parayı İstanbul’da bir adam var, ona gönderiyoruz, onun kimliği var, o da Afganistan’a gönderiyor.” (G13)

“Parayla aldım nişanlımı, 500 bine, Türkiye’de kalıp onu da getirmek istiyorum.” (G15)

Genel olarak göç öncesi beklentilerinin karşılandığını ifade eden katılımcılar için en büyük entegrasyon engeli yasal bir statü elde edememeleridir. Bu durum başta sağlık hizmetlerine erişimlerinin önünde büyük bir engel oluştururken, görünür olma korkusuyla sosyal yaşama katılmalarını da engellemektedir. Göçmenler tarafından dile getirilmeyen diğer pek çok entegrasyon engelinden biri de güvencesiz çalışmadır. Ancak göçmenlerin, Afganistan’daki yaşam koşullarıyla Türkiye’deki yaşam koşullarını kıyaslamaları memnuniyet düzeylerinin yükselmesiyle sonuçlanmaktadır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Türkiye’nin farklı kırsal alanlarının yanı sıra Trakya bölgesinde de tarım ve hayvancılık alanında, her geçen gün Afgan göçmenlerin ağırlıklı olarak görünürlük kazandığı gözlemlenmektedir. Çalışma, söz konusu olgusal gerçekliği akademik alana taşıma ve alanyazındaki boşluğu doldurma gayesiyle yola çıkarak Türkiye’deki Afgan göçmenlerin ekonomik entegrasyonunu geniş bir yelpazede ele almaktadır. Göçmenlerin mevcut entegrasyon ve refah düzeyleri ile göç öncesi beklentileri, arzuları ve yetkinlikleri arasındaki boşlukları gösteren bir çerçeve olarak “İstekler-yetkinlikler” yaklaşımını kullanan çalışma, Afgan göçmenlerin Türkiye’deki ekonomik konumlanmalarını ve entegrasyon eğilimlerini analiz etmeyi amaçlamaktadır. Araştırmaya katılan katılımcıların tamamı erkek göçmenlerden oluşmaktadır. Bu bulgu ve sahada gerçekleştirilen gözlemler, Trakya bölgesinde tarım ve hayvancılık alanında çalışan göçmenlerin

genellikle eş ve çocukları olmadan yalnız göç eden erkek göçmenlerden oluştuğunu göstermektedir. Araştırma sonuçları, katılımcıların yarısından fazlasının Türkiye’de bir erkek akrabasının olduğunu, bu akrabalık ilişkilerinin hem göç sürecinde hem de göç sonrası iş bulma sürecinde yaşamlarını biçimlendirici bir etkiye neden olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca Türkiye’de yerleşik diğer akrabaların da genellikle Tekirdağ, Kırklareli ve Edirne’nin ilçelerinde yerleşik olduğu ve Trakya bölgesinde birbirlerine yakın konumlandıkları görülmüştür. Kuşkusuz bu durum, göçmenlerin ev sahibi ülkede hem maddi ve fiziksel hem de psikolojik bir destek oluşturma çabası ve hayatta kalma mücadelesini kolaylaştıran bir strateji olarak görülebilir. Nitekim katılımcıların tamamı iş arama süreçlerinde tanıdıkları, arkadaşları ve sosyal medya vasıtasıyla iş bulduklarını, iş bulma sürecinde bir sorun yaşamadıklarını ve işsiz kaldıkları dönemlerin olmadığını ifade etmişlerdir. İş bulma süreci ve çalışma lokasyonunun belirlenmesinde, akrabalık ve arkadaşlık ilişkileri ile mevcut mesleğin devam ettirilmesi önemli rol oynamaktadır.

Araştırma kapsamında tarımsal faaliyetlerde görünürlük kazanan Afgan göçmenlerin Trakya bölgesini tercih etmesindeki en önemli sebeplerden biri tarımsal faaliyetler konusunda, bu bölgede aktif olarak iş imkânlarının yaygın ve çalışma koşullarının kendileri açısından uygun olmasıdır. Bulgular, Trakya bölgesinde ikamet eden ve tarım ve hayvancılık işi yapan Afgan göçmenlerde genel olarak negatif bir beklenti boşluğu gelişmediğini göstermektedir. Kayıtdışı konumlarına ve kimliksiz oluşlarının özellikle sağlık hizmetlerine erişimde yarattığı sıkıntıya karşın temel göç güdülerinin Türkiye’de karşılık bulması, göçmenleri gelecek açısından umutlu kılmaktadır. Katılımcılardan 15’i Afganistan’a ya da başka bir ülkeye gitmek istemediğini, yasal statü verilmesi durumunda ailelerini Türkiye’ye getirmeyi hedeflediklerini belirtmiştir.

Trakya bölgesinde tarım ve hayvancılık işlerinde çalışan göçmenlerin entegrasyon süreçlerinin, kayıt dışı göçmenlik statülerine rağmen olumlu seyir izlemesinde birden çok neden etkilidir. Birincisi, göçmenlerin Afganistan’da edindikleri beceri ve deneyimlerini Türkiye’de sürdürme imkanına sahip olmaları temel nedenlerden biridir. Bu bulgu, istekler-yetkinlikler yaklaşımının göçmenlerin göç öncesi süreçte edindiği beceri ve yetkileriyle göç başarısının ilişkili olduğu argümanı ile örtüşmektedir. Buna göre yetenek ve becerilerin göç sonrası süreçte etkin biçimde kullanılabilmesi, yüksek öznel iyi oluşla sonuçlanmaktadır. Nitekim alanyazın, negatif beklenti boşluğunun, düşük öznel iyi oluş haliyle ilişkili olduğuna yönelik yeterince kanıt sunmaktadır (Knight ve Gunatilaka, 2010; Mähönen, Leinonen ve Jasinskaja-Lahti, 2013; Stillman, Gibson, McKenzie ve Rohorua, 2015; Chen vd., 2019). İkincisi, temel göç güdüsü ekonomik refah olan göçmenler açısından Trakya bölgesindeki tarım ve hayvancılık işlerinde var olan işgücü açığı, Afgan göçmenler için elverişli bir istihdam alanı sunmakta ve işsiz kalmamalarına olanak sağlamaktadır. Bölge halkının tarım ve hayvancılık işlerinde çalışmak istememesi ve bölgedeki göçmen işgücüne olan ihtiyaç, göçmenler açısından rekabetin olmadığı bir istihdam alanı yaratmaktadır. Ekonomik dışlanma ve ayrımcılık deneyimlemeyen göçmenlerin iyi oluş halinin ve entegrasyon deneyimlerinin olumlu seyretmesi olağandır.

Üçüncüsü, her ne kadar katılımcıların tamamı asgari ücret sınırının altında ücret alsa da işverenlerce sunulan ek yardımlarla, göç öncesi süreçteki beklentilerini karşılayacak birikimi yapabildikleri için bir hayal kırıklığı yaşamamaktadırlar. Hem katılımcıların ifadesi hem de alandaki gözlemlerimiz, genel olarak “algılanan göç başarısı”nın sağlandığını göstermektedir. Nitekim alanyazın, kendileri ve aileleri için asgari düzeyde fayda sağlayamamanın ve devam eden sefaletin, göçmenlerin hayal kırıklığı yaşamasında çok önemli bir etken olduğunu göstermektedir. (Becchetti ve Rossetti, 2009; Genicot ve Ray, 2017). Dördüncüsü, Türkiye’nin Müslüman bir ülke olması ve dini inanç benzerliği, göçmenler açısından geleceğe yönelik kalma arzularını ve mutlu olma ihtimallerine yönelik inançlarını pekiştiren bir unsurdur.

Sonuç olarak, bu göçmen grubunun Afganistan’dan, ülkedeki refah yoksunluğu ve çatışma kaynaklı düşük yaşam doyumu nedeniyle göç ettikleri düşünüldüğünde, göç yolculuğunda karşılaştıkları zorluklar da göz önünde bulundurulursa, kurumsal bir belirsizlik içinde yaşarken dahi Türkiye’de daha yüksek yaşam doyumuna sahip olmaları beklenebilir (Brzozowski ve Coniglio, 2021). Kuşkusuz sektörel, bölgesel, kültürel, ekonomik ve dahası pek çok faktör, göçmenlerin hem ekonomik refahını hem de çalışma koşullarını ve genel toplumsal uyumlarını etkileyebilir. Bu nedenle, farklı bölgelerde ve farklı sektörlerde yapılacak çalışmalar, Afgan göçmenlere ilişkin alanyazını biçimlendirecektir. Göçmenlerin kalış süreleri arttıkça, entegrasyon sürecini biçimlendiren deneyimlerinin de birikimli bir biçimde artacağı varsayıldığında ilerleyen süreçlerde yapılacak araştırmaların önemi açıktır.

Son olarak, becerileri ve kapasitelerine yönelik arkaplanları açısından Türkiye’de tarım ve hayvancılık alanındaki işgücü açığını besleyebilecek bir grup olarak Afgan göçmenleri politika desteğinden mahrum

bırakmak, göçün getirdiği kalkınma fırsatlarının baltalanmasına neden olacaktır. Afgan göçmenlerin entegrasyon kısıtlamalarını azaltan bilinçli bir politika, hem insan hakları bağlamında göçmenler açısından hem de kalkınma perspektifinden toplum için faydalı olacaktır.

Etik Beyan

“*Tarım ve Hayvancılık Sektöründe Çalışan Afgan Göçmenlerde Ekonomik Konumlanma ve Entegrasyon: Trakya Bölgesi Örneği*” başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel kurallara, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahriyat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir. Gerekli olan etik kurul izinleri İstanbul Topkapı Üniversitesi Akademik Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu’nun 09.03.2022 tarih ve 2022/02 sayılı toplantısında alınmıştır. Tüm katılımcılardan araştırmaya katılmaları ve verilerinin bilimsel bir çalışmada kullanılması için bilgilendirilmiş onam alınmıştır.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Araştırmanın organize edilmesinden tamamlanmasına kadar geçen sürede yazarların her birinin katkısı yüzde elli oranında gerçekleşmiş olup eşit düzeydedir.

Çatışma Beyanı

Yazar(lar) herhangi bir çıkar çatışması beyan etmemektedir.

Not

Bu makale, Fethiye Kaya Tilbe danışmanlığında yürütülen Yılmaz Kara’nın “İnsani Güven(siz)lik Bağlamında Göçmen Entegrasyonu: Trakya Bölgesinde Afgan Göçmenler Üzerine Fenomonolojik Bir İnceleme” adlı yüksek lisans tezi kapsamında elde edilen verilerin bir kısmından yararlanılarak farklı bir kuramsal arka plan ve tema çerçevesinde kurgulanmıştır.

Kaynakça

- Alakuş, E. ve Uzan, Y. (2020). İnsan Ticaretine Konu Olma Potansiyeli Bakımından Türkiye’nin Afgan Düzensiz Göçmen Gerçeği. *Göç Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 92-117.
- Bartram, D., Poros, M. V., and Monforte, P. (2017). Göç Meselesinde Temel Kavramlar. İttr Ağabeyoğlu Tuncay (Çev.), Ankara: Hece Yayınları.
- Becchetti, L., ve Rossetti, F. (2009). When money does not buy happiness: The case of “frustrated achievers”. *The Journal of Socio-Economics*, 38(1), 159-167.
- Boccagni, P. (2017). Aspirations and the subjective future of migration: Comparing views and desires of the “time ahead” through the narratives of immigrant domestic workers. *Comparative Migration Studies*, 5, 4. <https://doi.org/10.1186/s40878-016-0047-6>
- Borselli, M. ve van Meijl, T. (2020). Linking migration aspirations to integration prospects: The experience of Syrian refugees in Sweden. *Journal of Refugee Studies*. 34(1), 579-595.
- Bozok, N. ve Bozok, M. (2018). “Göçmen İstekleri” Yaklaşımı Işığında Beykoz, Karasu Mahallesi’ndeki Refakatsiz Afgan Göçmen Çocukların Yaşamlarını Sürdürme Mücadeleleri. *Moment Dergi, Yaratıcı Endüstriler ve Yaratıcı Emek*, 416-440.
- Brzozowski, J. ve Coniglio, N. (2021). International migration and the (un)happiness push: Evidence from Polish longitudinal data. *International Migration Review*, 55(4). <https://doi.org/10.1177/01979183211004835>
- Carling, J. (2002). Migration in the Age of Involuntary Immobility: Theoretical Reflections and Capere Verdean Experiences. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 2 (1), 5–42.
- Carling, J. (2014). The Role of Aspirations in Migration. Determinants of International Migration Conference, University of Oxford, 23–25 Eylül 2014. <https://jorgencarling.org/2014/09/23/the-role-of-aspirations-in-migration/>. Erişim Tarihi: 17 Temmuz 2023.
- Carling, J. ve Collins, F. (2018). Aspiration, Desire and Drivers of Migration. *Journal of Ethnic and Migration Studies*. 44(6). <https://doi.org/10.1080/1369183X.2017.1384134>. 909-926.
- Carling, J. ve Schewel, K. (2018). Revisiting aspiration and ability in international migration. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 44(6), 945–963.
- Castles, S., Cubas, M. A., Kim, C. ve Ozkul, D. (2012). “Irregular migration: Causes, patterns, and strategies”. I. Omelaniuk (Ed.), *Global perspectives on migration and development*. *Global Migration Issues*, 1, 117–151.
- Chen, J., Kosec, K. ve Mueller, V. (2019). Moving to despair? Migration and wellbeing in Pakistan. *World Development*, 113, 186–203
- Copestake, J. ve Camfeld, L. (2010). Measuring multidimensional aspiration gaps: A means to understanding cultural aspects of poverty. *Development Policy Review*, 28(5), 617–633.

- Cortes, K. E. (2004). Are Refugees Different from Economic Immigrants? Some Empirical Evidence on the Heterogeneity of Immigrant Groups in the United States. *The Review of Economics and Statistics*, 86(2), 465-480.
- Çakırer Özservet, Y. (2013). İstanbul Zeytinburnu İlçesinde Afgan Türklerinin Ulusötesi Kentleşme Ağlarının Analizi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 2(2013), 163-181.
- Çörtoğlu Koca, S. (2022). Türkiye’de Düzensiz Göçmen Olarak Bulunan Afganların Hukuki Statülerine İlişkin Değerlendirmeler. *Public and Private International Law Bulletin*, 42(2), 873-912.
- de Haas, H. (2014). Migration theory, Quo Vadis. *Oxfords University International Migration Institute Working Papers*. <https://www.migrationinstitute.org/publications/wp-100-14>. Erişim Tarihi: 10 Haziran 2023.
- Genicot, G., ve Ray, D. (2017). Aspirations and Inequality. *Econometrica*, 85(2), 489-519.
- Geyik Yıldırım, S. (2018). Göç ve Afganlar: “İstikrarlı Mülteciler”. *Göç Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 128-159.
- Gosselin A, Desgrées du Lou A, Lelièvre E, Lert F, Dray-Spira R, Lydié N; Parcours Study Group (2018). Understanding Settlement Pathways of African Immigrants in France Through a Capability Approach: Do Pre-migratory Characteristics Matter? *Eur J Popul.*, 34(5), 849-871.
- Güler, H. (2020). Afganlı Göçmenlerin Göç Süreçleri ve İşçilik Deneyimleri: Uşak İli Örneği. *Çalışma ve Toplum*, 3(66), 1461-1482.
- Karadağ, S. (2021). İstanbul’un Hayaletleri Güvencesizliğin Kıyısında Afganlar. *Göç Araştırmaları Derneği Yayını*. <https://gocarastirmalaridernegi.org/tr/calismalar/arastirmalar/istanbul-un-hayaletleri-guvencesizligin-kiyisinda-afganlar/192-istanbul-un-hayaletleri-guvencesizligin-kiyisinda-afganlar-raporu-yayinlandi>. Erişim Tarihi: 1 Ağustos 2023
- Knight, J. ve Gunatilaka, R. (2010). Great expectations? The subjective wellbeing of rural-urban migrants in China. *World Development*, 38(1), 113-124.
- Maqul, S. A., Güneş, S., and Akin, T. (2021). The Comparative Analysis of Life Satisfaction Among Syrian, Iranian, and Afghan refugees in Turkey: The case of Denizli. *Journal of Refugee Studies*, 34(2), 2376-2393.
- Mayblin, L. (2019). Imagining asylum, governing asylum seekers: Complexity reduction and policy making in the UK Home Office. *Migration Studies*, 7(1), 1-20.
- Mähönen, T. A., Leinonen, E. ve Jasinskaja-Lahti, I. (2013). Met expectations and the wellbeing of diaspora immigrants: A longitudinal study. *International Journal of Psychology*, 48(3), 324-333.
- Obi, C., Slosse, W., Bartolini, F., Dessen, J., and D’Haese, M. (2023). Understanding Integration Experience and Wellbeing of Economic-Asylum Seekers in Italy: the Case of Nigerian Immigrants. *Int. Migration & Integration* 24, 189-210 (2023).
- Schunk, R. (2014). “Immigrant Integration, Transnational Activities and the Life Course”. M. Wingens, M. Windzio, H. d. Valk ve C. M. Aybek içinde (Ed.), *A Life-Course Perspective on Migration and Integration*, pp. 259-282, Dordrecht:Springer.
- Stillman, S., Gibson, J., McKenzie, D. ve Rohorua, H. (2015). Miserable migrants? Natural experiment evidence on international migration and objective and subjective wellbeing. *World Development*, 65, 79-93.
- Tümtaş, M. S. (2022). Nöbetleşe Dışlanma Zincirinde Son Halka: Düzensiz Afgan Göçmenler. *Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi*, 12, 217-228.
- van Heelsum, A. (2017). Aspirations and frustrations: Experiences of recent refugees in the Netherlands. *Ethnic and Racial Studies*, 40(13), 2137-2150.
- Wang, M., Ning, Y. (2016). The Social Integration of Migrants in Shanghai’s Urban Villages. *China Review*, 16(3), 93-120.

EXTENDED ABSTRACTs

Afghans have been migrating to many countries all around the world for many years due to wars, internal conflicts, instability, and security problems. Afghans are trying to make a living in different countries as refugees, asylum seekers, or irregular migrants. Turkey is also one of the main destinations for Afghans. According to the data published by the Directorate General of Migration Management in July 2023, in the distribution of irregular migrants apprehended in Turkey in the first seven months of the year by nationality, Afghan migrants ranked first with 101,847 people. Similarly, among the migrant groups that applied for international protection in Turkey in 2022, Afghans ranked first with 19,400 people. Although the presence of migrants of Afghan origin in Turkey dates back many years, they have increasingly come to the fore with irregular migration movements in the last decade. Although declines have been observed during the pandemic period. This change has increased the need for studies both in terms of migration policies and to understand the working and living conditions of migrants and their changing dynamics. However, there are still insufficient studies in the literature to understand the background of Afghan migration to Turkey and the living and working conditions of migrants in Turkey. No one did a research focusing on Afghan migrants working in agriculture and livestock sector in Turkey. The fact that the employment area of Afghan migrants in their countries of origin is mainly in the agriculture and livestock sector brings about their orientation towards that field in their economic activities in Turkey. Until

recently, the agricultural labor deficit in Turkey was tried to be filled by seasonal agricultural workers and different migrant groups who lacked skills in this field. Despite the gap in the academic literature, it is observed in daily life that Afghan migrants have gained visibility in the agriculture and livestock sector in different rural areas of Turkey as well as in the Thrace Region. Therefore, the study addresses the economic integration of Afghan migrants in Turkey in a wide range of areas, intending to bring this phenomenal reality to the academic field and fill the gap in the literature. Conceptually adopting aspirations-capabilities approach, the study analyses the economic integration and migration success of migrants by including their aspirations, expectations, and capabilities in the pre-migration process. Undoubtedly, the factors determining the integration process are not independent of the expectations and capabilities of migrants. The literature linking integration experiences with the aspirations-capabilities approach conceptualizes that migrants' well-being in host countries is a function of their pre-migration expectations and capabilities to overcome integration barriers. The literature linking integration experiences with the aspirations-capabilities approach conceptualizes migrants' well-being in host countries as a function of their pre-migration expectations and their ability to overcome integration barriers. According to Copestake and Camfield (2010), the difference in well-being achieved compared to expectations creates an expectation gap. A negative expectation gap may indicate low levels of perceived well-being and integration propensity (Obi, Slosse, Bartolini, Dessein, and D'Haese, 2023).

The results of the research show that Afghan migrants residing in the Thrace region and working in the agriculture and livestock sector generally do not develop a negative expectation gap. Despite the difficulties created by their informal status, especially in accessing health services, Afghans' basic migration motives have been fulfilled in Turkey. It makes migrants hopeful for the future. 5 of the participants stated that they do not want to go to Afghanistan or another country. Moreover, they want to bring their families to Turkey if they are granted legal status. There are multiple reasons for the positive progress of integration processes despite they don't have any documents. Firstly, one of the main reasons is that migrants have the opportunity to maintain the skills and experiences in Turkey that they acquired in their country of origin. This finding is in line with the argument that the aspirations-capabilities approach links migrants' capacity and skills with migration success. Accordingly, the effective utilization of talents and skills in the post-migration process results in high subjective well-being. As a matter of fact, the literature provides sufficient evidence that a negative expectation gap is associated with low subjective well-being (Knight ve Gunatilaka, 2010; Mähönen, Leinonen ve Jasinskaja-Lahti, 2013; Stillman, Gibson, McKenzie ve Rotorua, 2015; Chen, Kosec ve Mueller, 2019). Secondly, for migrants whose main migration motive is economic prosperity, the labor shortage in the agriculture and livestock sector in the Thrace region offers a favorable employment area for Afghan migrants and allows them not to remain unemployed. The fact that the people of the region do not want to work in agriculture and animal husbandry and the need for migrant labor in the region creates an employment area where there is no competition for migrants. The reluctance of local people to work in the agriculture and livestock sector and the need for migrant labor in the region create an employment area where there is no competition for migrants. It is usual for migrants who do not experience economic exclusion and discrimination to have positive well-being and integration experiences.

Thirdly, although all of the participants earn wages below the minimum wage limit, they do not experience any disappointment as they were able to make savings to meet their expectations in the pre-migration process with the additional assistance offered by their employers. Both the discourses of the participants and our observations in the field show that "perceived migration success" has been achieved in general. The literature shows that the inability to provide a minimum level of benefit for themselves and their families and continued misery is a very important factor for migrants to experience disappointment (Becchetti ve Rossetti, 2009; Genicot ve Ray, 2017). Fourthly, the fact that Turkey is a Muslim country and the similarity of religious beliefs is a factor that reinforces the migrants' desire to stay and their belief in the possibility of being happy in the future.

As a result, considering that this group of migrants migrated from Afghanistan due to low life satisfaction caused by the lack of welfare and conflict in the country, considering the difficulties they faced during the migration journey, it can be expected that they would have higher life satisfaction in Turkey, even while living in institutional uncertainty. (Brzozowski ve Coniglio, 2021). Undoubtedly, sectoral, regional, cultural, economic, and many other factors can affect both the economic well-being and working conditions of migrants and their integration. Therefore, further studies in different regions and sectors will shape the literature on Afghan migrants.